

Zväzok 4539

**MEDŇANSKÝ RUDOLF
MEDŇANSKÁ KATARÍNA
MEDŇANSKÝ ONDREJ
MEDŇANSKÝ RUDOLF, ml.
MEDŇANSKÁ MÁRIA**

Päťčlennú rodinu Weissovcov – starého otca Šimona, otca Ignáca, matku Erne a dcéry Ruženu (neskôr Ráchel Horowitzovú) a Renée – počas deportácií Židov v roku 1942 odviekli do tábora v Žiline. Otcovo povolanie zubného lekára ich zachránilo pred deportáciami do Poľska, a tak sa vrátili do svojho domovského mesta Myjava.

Počas deportácií v roku 1944 podala Weissovcom pomocnú ruku ich kresťanská susedka, ktorá poznala roľnícku rodinu Medňanských v obci Poradie neďaleko Myjavy. Päťčlennú rodinu Weissovcov vrelo prijali a umiestnili ich v najpriestrannejšej izbe. Na ich záchrane sa podieľala celá rodina. Keď hrozilo nebezpečenstvo, schovali ich do maštale alebo do stodoly. K svojim chránencom sa správali láskavo a povzbudzovali ich. V dome Medňanských v roku 1944 zosnul 85-ročný starý otec Šimon. Rudolf so synom Ondrejom mu pripravili drevenú truhlu, vykopali na dvore hrob a pochovali ho.

Rodina Weissovcov prežila v dome Medňanských ťažké a nebezpečné mesiace vojny až do oslobodenia v apríli 1945. Vtedy sa so svojimi záchran-

Strom a pamätná tabuľa v Aleji spravodlivých na počesť členov rodiny Medňanských.

cami rozlúčili a vrátili sa na Myjavu. Neskôr emigrovali do Izraela.

V polovici osemdesiatych rokov, keď už povolila tvrdá ruka režimu, zachránení obnovili kontakty so svojimi záchrancami. Z celej rodiny Medňanských však už vtedy žil iba syn Ondrej.

7. marca 1990 Pamätník Jad Vašem v Jeruzaleme udelil všetkým členom rodiny Medňanských vyznamenanie Spravodlivý medzi národmi.

**ŠTARKE PAVOL
ŠTARKEOVÁ IRENA**

Pavol Štarke bol verejným notárom v obci Belá pri Varíne na severe Slovenska. Jeho svokra Lujza, rodená Lichtensteinová, bola Židovka a jeho svokor Olbricht bol kresťan. Keď sa sedemnásťročná Lujza kvôli sobášu s Nežidom dala pokrstiť, rodičia ju zavrhlí. Hoci vo veľkej biele, prežila šťastný život a zomrela vo veku 92 rokov.

V čase veľkých obáv, ktoré Židia prežívali na jeseň v roku 1944, prišli do domu Štarkeovcov dvaja Lujzini synovci, Móric a Béla Lichtensteinovci, aby poprosili o úkryt pre ich tri malé dcéry. Manželia Štarkeovci mali dve vlastné deti, Ľubora a Vierku, okrem toho opatrovali dvojicu starých príbuzných, ktorí u nich bývali, no súhlasili. Dievčatká – trojročná Alžbeta, päťročná Anna a sedemročná Zuzana – prišli do domu Štarkeovcov v sprievode svojej opatrovateľky. Okolitému svetu ich predstavovali ako príbuzné.

Pavol a Irena Štarkeovci statočne prekonávali všetky nebezpečenstvá a útrapy vojny. Vyšli v ústrety Lichtensteinovcom, hoci si uvedomovali, že v prípade odhalenia židovského pôvodu dievčatiek ohrozujú Pavlovo zamestnanie. Starosť o dennodennú existenciu rodiny, ktorá sa rozrástla na desať osôb, bola na pleciah Ireny.

V posledných mesiacoch vojny obsadili izby ich bytu nemeckí dôstojníci a veľká rodina bola nútená tlačíť sa v pivnici domu. Tam všetci žili, spali, varili a hlavne sa báli, aby totožnosť dievčat nebola odhalená. Počas celého pobytu v rodine Štarkeovcov dievčatká nemali kontakt so svojimi rodičmi.

Po oslobodení v apríli 1945 prišli šťastní rodičia zachránení dobrými ľuďmi k Štarkeovcom po svoje dcéry. Vzťahy, ktoré sa vytvorili medzi ich rodinami, sa už neprerušili. Po vojne sa všetky tri rodiny usadili v Trenčianskych Tepliciach a udržiavali stály kontakt.

Dnes už záchrancovia, Pavol a Irena, ani rodičia zachránených dievčat nežijú. Kontakty medzi rodinami však udržiava dcéra záchrancov Viera Macuková-Štarkeová.

*22. decembra 1992 Pamätník
Jad Vašem v Jeruzaleme udelil
manželom Irene a Pavlovi
Štarkeovcom vyznamenanie
Spravodlivý medzi národmi.*

Diplom Spravodlivých
medzi národmi
pre Pavla Štarkeho
a jeho manželku Irenu.

Detail: Diplom Spravodlivých medzi národmi pre Pavla Štarkeho a jeho manželku Irenu.

VALENTA IMRICH VALENTOVÁ IRENA

Imrich Valenta s manželkou Irenou pracovali počas vojny ako školníci v jednej z bratislavských škôl. Bývali v malej manzardke spolu s dcérami, sedemnásťročnou Vierou a dvanásťročnou Bohuslavou, keď sa rozhodli prijať troch židovských prenasledovaných. Bolo to v septembri 1944.

Vyhoveli prosbe evanjelického farára a učiteľa histórie profesora Roháčka, ktorý osobne poznal učiteľa Mateja Rosenblüthovcom, jeho manželku Alžbetu a ich sedemročného syna Alexandra. Okupovanie Slovenska Nemcami ich zastihlo nepripravených a absencia vhodnej skrýše v nich vyvolávala zúfalstvo. Situácia sa však vyvinula ako v rozprávke, osud im priviedol do cesty Valentovcov.

Rosenblüthovcov veľmi milo prijali. Od samého začiatku vládla medzi hosťmi a prenasledovanými vzájomná dôvera, ktorá sa časom prehĺbila a vyústila do hlbokého priateľstva. Najmä medzi Irenou a Alžbetou. Zachránený Alexander uvádza vo svojom svedectve, že roky po oslobodení, keď s rodičmi spomínali na zážitky zo skrývania sa v posledných mesiacoch vojny, pripadalo im stretnutie s Valentovcami ako neskutočný zázrak. Prechod z bezvýchodiskovej situácie do teplého rodinného hniezda bol až neuveriteľný.

V tom čase sa v Bratislave zorganizovala ilegálna židovská skupina, ktorá si vytýčila za cieľ pomáhať skrývajúcim sa, a to dokladmi aj finančnou podporou. Títo ľudia zadovážali aj Rosenblüthovcom falošné doklady na meno Rosa (meno, ktoré si po oslobodení osvojili). Vďaka nim mohla Alžbeta občas vyjsť do mesta a vybavovať potrebné záležitosti.

Istého rána, keď Irenka Valentová odišla do práce, čoskoro sa vrátila udychčaná a vyplašená. Dozvedela sa o obrovskom pohone na Židov, ktorý sa uskutočnil v nočných hodinách. Pochytali tisíce Židov. Vrátila sa vystríhať Alžbetu, aby nevychádzala na ulicu.

Rosenblüthovcom chýbali finančné prostriedky. Podpora, ktorú dostávali od ilegálnej židovskej skupiny nestačila na pokrytie všetkých ich potrieb a teraz bola ešte aj prerušovaná v dôsledku nebezpečnej situácie, ktorá ohrozovala všetkých. Irenka však zakaždým upokojovala svojich chráncov poukazujúc na to, že kým majú čo jesť domáci, budú mať aj hostia. Aj farár Roháček sa neprestajne zaujímal o to, ako sa má jeho známa rodina.

Vonku zúrilo koncom roka 1944 prenasledovanie Židov a ich ešte čakalo veľa týždňov napätia. Počas posledných dní boja o Bratislavu Valentovci prijali ešte jedného z členov ilegálneho židovského hnutia. Bol to Pavol Hudec. Očakáva-

Diplom Spravodlivých medzi národmi pre Imricha a Irenu Valentovcov.

Detail: Diplom Spravodlivých medzi národmi pre Imricha a Irenu Valentovcov.